

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการประกอบธุรกิจโดยทั่วไปแล้ว การจัดหาแหล่งเงินทุนสามารถกระทำได้สองทางคือ 1) จากแหล่งเงินทุนภายใน เช่น กำไรสะสม และ 2) จากแหล่งเงินทุนภายนอกซึ่งการหาเงินทุนจากแหล่งภายนอกสามารถหาได้หลายรูปแบบ เช่น โดยการกู้ยืม การออกหุ้นกู้ การออกหุ้นสามัญ เป็นต้น ซึ่งการออกหุ้นสามัญเป็นวิธีหนึ่งที่แพร่หลายและบริษัทนิยมนำมาปฏิบัติในการระดมทุน และการที่บริษัทต้องผลักดันตัวเองเข้าไประดมทุนในตลาดทุนนั้น อาจเป็นเหตุให้บริษัทต้องดึงดูดความสนใจจากนักลงทุน โดยใช้ผลประกอบการที่ผ่านมาเป็นสิ่งจูงใจผ่านทางข้อมูลในงบการเงิน

ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการสร้างความสนใจให้กับนักลงทุน ผู้บริหารอาจจะบริหารและตกแต่งกำไรก่อนการออกหุ้น โดยการเลือกใช้นโยบายทางบัญชีที่ให้ผลในทางบวกกับกำไรที่รายงาน เช่น นโยบายการตัดค่าเสื่อมราคา และนโยบายการรับรู้รายได้ ซึ่งในการเลือกใช้นโยบายทางบัญชี ผู้บริหารอาจใช้ความพยายามในการปกปิดและบิดเบือนผลประกอบการทางธุรกิจ ทำการตกแต่งตัวเลขทางบัญชีโดยจงใจให้ผู้ใช้งบการเงินเกิดความเข้าใจผิดเกี่ยวกับฐานะที่แท้จริงของบริษัท การตกแต่งให้ผลประกอบการของบริษัทมีความน่าสนใจและจูงใจให้นักลงทุนมาลงทุนในบริษัทนั้นผู้บริหารจะอาศัยข้อได้เปรียบในเรื่องของข้อมูล โดยทำให้นักลงทุนเข้าใจผิดว่าบริษัทมีผลประกอบการดี ซึ่งในช่วงหลังการออกหุ้น ถ้าตลาดรับรู้ข้อมูลที่แท้จริงราคาลดลงหลักทรัพย์จะมีการปรับตัวลดลงสู่สภาพที่ควรจะเป็น (แวนวัน, 2545)

การบิดเบือนผลประกอบการโดยผู้บริหรดังที่ได้กล่าวมาแล้วเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการเปิดเผยว่ามีการตกแต่งกำไรในกิจการต่างๆ โดยบริษัทยักษ์ใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหลายแห่งต้องล้มละลายไปเพราะกรณีดังกล่าว ซึ่งบริษัท Enron Corp. และบริษัท Worldcom Inc. คือตัวอย่างกิจการที่มีปัญหาการตกแต่งกำไร ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การตกแต่งทางบัญชีเกิดจากการตัดสินใจของผู้บริหารตั้งแต่ในระดับเรื่องเล็กน้อย หรือเป็นเรื่องที่ผู้บริหารทำได้ภายใต้กรอบข้อบังคับหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ ไปจนถึง

ประเด็นที่มีสาระสำคัญมากมีเงื่อนไขทางกฎหมายหรือข้อกำหนดเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือมีผลทำให้เปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินที่ต่างไปโดยสิ้นเชิง (แหววัน, 2545)

ในประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการตกแต่งรายงานการเงินจึงได้ดำเนินการปรับปรุงในเรื่องดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและช่วยเหลือนักลงทุนในการประเมินผลตอบแทนในอนาคต และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ได้เข้ามามีบทบาทในการกำหนดข้อบังคับต่างๆ ตลอดจนมาตรฐานของงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูลอย่างเพียงพอ โดยในปี 2542 ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ประกาศให้บริษัทจดทะเบียนทุกบริษัทต้องจัดให้มีกระบวนการกำกับดูแลที่ดี (Good Corporate Governance) ขึ้นภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงาน และความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินการบัญชีที่เปิดเผยต่อสาธารณชน จากประเด็นดังกล่าว ทำให้มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับผลประกอบการก่อนและหลังการออกหุ้นเพิ่มทุน พบว่าช่วงก่อนออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนผลประกอบการของบริษัทดี แต่กลับลดลงหลังการออกหุ้นเพิ่มทุน จึงอาจเป็นไปได้ที่ช่วงเพิ่มทุน ผู้บริหารพยายามสร้างตัวเลขกำไรให้ดีขึ้นจริงเพื่อให้นักลงทุนดูดี (Anchalee, 2002) นอกจากนี้ Ching et al. (2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไร และการกำกับดูแลขององค์กร พบว่าบริษัทที่มีขนาดของคณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่จะมีระดับการจัดการกำไรที่สูงในช่วงที่มีการออกหุ้นเพิ่มทุน ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ Jensen (1993) ที่พบว่า ขนาดของคณะกรรมการที่น้อยกว่าจะมีการควบคุมดูแลกิจการที่ดีกว่า เนื่องจากจำนวนกรรมการที่น้อยมีผลให้เกิดความขัดแย้งในหมู่คณะกรรมการน้อยลงเมื่อเทียบกับคณะกรรมการที่มีจำนวนมาก ทำให้การทำงานและการควบคุมดูแลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การตกแต่งงบการเงินก่อนการออกหุ้นเพิ่มทุนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ โดยเฉพาะภายหลังจากที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ประกาศให้บริษัทต้องจัดให้มีกระบวนการกำกับดูแลที่ดี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินงานและความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาว่าการกำกับดูแลของกิจการมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรหรือไม่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดหลักทรัพย์ฯ และผู้ใช้งบการเงินในการพิจารณาการกำกับดูแลขององค์กร และประเมินความเชื่อถือได้ของงบการเงิน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุน

1.3 คำถามในการวิจัย

การจัดการกำไรของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนมีความสัมพันธ์กับการกำกับดูแลกิจการหรือไม่

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

1.4.1 สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัท (Board Ownership)

H_1 : สัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

1.4.2 สัดส่วนของกรรมการอิสระ (Board Independent)

H_2 : สัดส่วนของกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

1.4.3 สัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5% (Blockholder Ownership)

H_3 : สัดส่วนการถือหุ้นของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่ถือหุ้นมากกว่า 5% มีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

1.4.4 ประธานกรรมการและประธานบริหารเป็นคนเดียวกัน (CEO duality)

H_4 : ประธานกรรมการและประธานบริหารเป็นคนเดียวกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

1.4.5 ขนาดของคณะกรรมการ (Board Size)

H₅: ขนาดของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

1.4.6 กรรมการที่เป็นเครือญาติ

H₆: กรรมการที่เป็นเครือญาติกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการกำไร

1.4.7 สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big 4 Audited Companies)

H₇: สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

1.4.8 ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee Independence)

H₈: ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางลบกับการจัดการกำไร

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลของบริษัทที่ออกหุ้นสามัญเพิ่มทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาการกำกับดูแลของกิจการ

1.6 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีขั้นตอนในการนำเสนอดังต่อไปนี้

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย คำถามในการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 ประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คำนิยามที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาสมมติฐานและคำถามในการวิจัย

บทที่ 3 กล่าวถึง ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 อธิบายผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการกำไรและการกำกับดูแลของบริษัทที่ออกหุ้นเพิ่มทุน

บทที่ 5 กล่าวถึง การสรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะ เพื่อศึกษาต่อไปในอนาคต